

NARODNI GOSPODAR

GLASILO GOSPODARSKE ZVEZE.

Člani Gospodarske zveze dobivajo list brezplačno.
Cena listu za nečlane po štiri krome na leto; za pol leta dve kroni;
za četrt leta eno krono; posamezne številke po 20 h.

Sklep urejevanja 5. in 20. vsakega meseca.
Cene inseratom po 20 h od enostopne petit-vrste, za večkratno
insercijo po dogovoru.

Telefon štev. 143.

V Ljubljani, 25. decembra 1900.

Peštno-hran. št. 849.872

Vabilo na naročbo.

Z le-to številko končujemo prvi letnik „Narodnega Gospodarja“. Z jasnim programom stopil je naš list dne 10. januarja letošnjega leta prvič pred slovensko javnost, in trdno zaupanje smo imeli, da se oklenejo lista vsi, ki jim je mar gospodarski razvoj in napredek našega ljudstva. Takrat smo pisali:

„Pri vstopu v javnost zavedamo se, da s svojim listom ustrezamo vitalni potrebi naroda. Narodno-gospodarsk strokoven list, obsegajoč celo prostrano polje narodnega gospodarstva, kmetijstvo, trgovino in obrt, je resna potreba našega ljudskega življenja. Sredi šuma, vika in krika strastnih dnevnih političnih bojev in razprtij ne smemo nikdar zabiti, da narodno-gospodarsko življenje sledi svojim lastnim zakonom, neodvisno od političnih programov — in da smo na čvrstem razvoju in napredku našega narodnega gospodarstva interesovani enako vsi, brez razlike strank, da je torej tukaj točka, kjer moramo v lastnem interesu vsi složno sodelovati, vsi stanovi in vsi posamezniki, v skupni blagor ljudstva in posameznika! Ne smemo prezirati, da je zdravo narodno-gospodarsko življenje jeden najvažnejših virov ljudske neodvisnosti in splošnega napredka. Ta misel, ki čedalje bolj prodira med narodom, — je vredna in potrebna svojega glasila. Treba jo je uglobiti in razširiti — z razširjenjem in uglobljenjem strokovnega narodno-gospodarskega znanja. Malenkostno pa bi bilo, če bi hoteli posamezne stroke narodnega gospodarstva razmotrivati le iz tehničnega stališča. Tehnično izboljšanje produkcije in trgovskega prometa jedino ne more rešiti ne kmeta, ne rokodelstva in domače trgovine pretečega propada. To zamore doseči le obsežna socialna preosnova. Zato bodejo naši predali odprti socialno političnim razpravam. Politike pa se bodemo strogo ogibali.“

Te besede med tem niso izgubile niti najmanj svoje veljave, in kedor je pazno zasledoval razvoj našega lista, prepričati se je tudi moral, da se od tega programa nismo oddaljili niti za korak.

Tudi v prihodnje hočemo ostati zvesti temu programu. Naš list pridobil si je lepo število izvrstnih sotrudnikov, s katerih pomočjo se mu je posrečilo zadobiti si priznanje strokovnjakov. Osobito pa mora našemu listu, kedor ga ne meri s predsodki, priznati, da se je vedno v prvi vrsti oziral na vsakokratne praktične potrebe bodisi kmetijstva, trgovine, obrti ali združništva.

V tem tiru hočemo nadaljevati. Dosedanji sotrudniki so nam obljubili tudi nadalje svojo pomoč, poleg njih pa se nam je posrečilo pridobiti novih.

S trdnim zaupanjem v Božjo pomoč pričeti hočemo torej drugo leto „Narod. Gospodarja“.

Cena listu je:

za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za četrt leta 1 K.

Kedor želi list na ogled, naj to sporoči upravništvu in naznani svoj natančni naslov. Dokler nam bode dopuščala zaloga, ustrezali bodemo takim željam drage volje.

Kako zboljšajmo svoje gospodarstvo?

(Piše A. Štrekelj.)

IV: Zboljšajmo svojo živinorejo!

(Konec.)

Primerna toplota v hlevu je za gospodarja velikega pomena. Izkušnje namreč učé, da je treba živini, ki trpi mraz, veliko več hrane nego živini, ki se nahaja v bolj gorkem kraju. Tudi mi ljudje potrebujemo poleti mnogo manj jedila nego po zimi. Hrana napravlja namreč v telesu gorkoto. Če pa mnogo gorkote izgubimo, moramo povziti več hrane, da ohranimo telo vedno enako gorko. Nemaren gospodar bi bil tedaj oni, ki se ne bi izkoristil na teh naravnih lastnostih. Najbolj primerna toplota v hlevu je okoli 14° C. V hlevih, kjer se živini dlaka ježi, je navadno premrzlo.

Razun primerne toplote je čistota v hlevu največe važnosti. Tudi čistota se pri nas neznansko zanemarja. Strop se komaj vidi skozi gosto prepletene tapete, ki jih je spredel tkalec pajek. Hlevske stene so zamazane s kravjim in drugačnim blatom in razrite so kakor ostanki kakega starega taborja. Jasli niso bile še svoj dan očiščene a na tleh je toliko blata, da sega živalim skoro do kolen.

In vendar ne bi stalo mnogo truda in skoraj nič denarja, da bi se odpravile te nedostatnosti. V enem dnevu lahko očistiš strop, popraviš zidovje in ga pobeliš. Za vse to potrošiš samo za dva ali tri groše vapna. S tem, da očistiš strop in stene, obraniš se marsikateri bolezni pri živini, posebno je to pa še potrebno, če hočeš, da ti bo mleko stalno. V nesnažnem hlevu živi namreč v vsakem litru zraka na milijone glivic, ki mleko skisajo. Vapno jako dobro služi proti tem kvarljivcem.

Tudi blato na hlevskih tleh mnogo škoduje. Ne samo, da blato živino onesnaži, ampak ono je tudi

uzrok mnogoterim boleznim na parkljih in na nogah. Pomisli samo, kako je tebi, če ti prihaja voda v črevelj! Pa ne samo to! Blato v hlevski staji ovira tudi živino, da se ne more po volji vleči in odpočiti. Da je pa počitek za življenje neobhodno potreben, vé vsakdo. Kako naj ti tedaj živina uspeva in prinaša dobičke, če ji ne daš onega, kar je najbolj potrebno — počitka!?

Da ne boš imel v hlevu blata, skrbi v prvi vrsti, da ne zastaja gnojnica na staji. To dosežeš prav lahko s tem, da razgrneš po hlevu kakih 10 cm visoko plast ilovice, a nad to postaviš kamenite plošče, če teh nimaš tudi opeko ali navadno kamenje, kar vse o ilovico dobro zabiješ. Če nemoreš pogrijatis ploščami celega hleva, napravi to vsaj na zadnji polovici staje. Luknje in špranje med ploščami zamaši dobro z ilom, kateri brani gnojnici, ki je dragoceno gnojilo, v tla. Staja mora viseti nekoliko proti zadnjemu delu, kjer se nahaja plitev žleb (jarek), po katerem se odteka gnojnica v gnojnično jamo. S tako napravo ne koristiš samo svoji živini, ampak tudi svojemu polju, katero bo dobivalo več gnoja. Razun omenjenega skrbi tudi, da dobiva živina, posebno po zimi, dovolj stelje, bodisi slame, listja, mahovja ali kar je, ki daje živini mehko, snažno in gorko ležišče. Počitek, snaga, mir in primerna gorkota izdajo pri živini skoraj toliko, kakor polovica hrane.

Povedati hočem tu glavna svojstva dobrega hleva, po katerih naj se ravna naš živinorejec.

Kakor ne prija človeku vlažno stanovanje, tako škoduje tudi živini vlažen hlev. Kdor misli zidati nov hlev, izbere naj zanj suh prostor, kdor pa ima prevlažen hlev, skuša naj ga osušiti z jarki, ki odpeljujejo škodljivo vodo.

Najboljše je, ako je obrnjena glavna stran hleva proti vzhodu, da ne prihaja v hlev po zimi pre-

več vetra, v letu pa preveč solčnih žarkov.

Hlev naj bo dovolj prostoren. Za glavo velike živine računaj se okoli 15 kubičnih metrov prostora. Visokost hleva znaša naj 3 do 4 metre.

Svetloba naj ne prihaja živini naravnost v obraz, zato naj se postavijo okna na strani ali pa živini nad glavo.

Najboljše hlevske stene so one, ki so zidane z opeko ali s kamenjem.

Vrata in okna naj bodo dovolj velika in naj se dobro zapirajo. Posebno v zimi je treba paziti, da varujejo povoljno hlev zunanjega mraza.

Tlak naj bo v hlevu neprodoren a posebni odtoki naj odvajajo gnojnico v gnojnično jamo.

Strop naj se omeče z malto, če pa to ni mogoče, naj se vsaj dobro popodí. Prahú iz gornjega prostora ne sme puščati v hlev.

Za vsako odraslo živino je potreba vsaj 2¹/₂ m dolgo in 1¹/₂ m široko stajo, ki visi nekoliko proti zadnjemu kraju.

Jasli naj bodo take, da se živina z njimi ne pokvari ali poškoduje. Postavijo naj se zato v primerno visokost! Da živina preveč klaje ne potepta, dobra je postaviti nad jasli lojtre, iz katerih živina zajema.

Glavna stvar pa je in ostane v hlevu čistoba. Ves hlev naj se večkrat v mesecu osnaži in vsaj enkrat v letu pobeli. Gnoj pa je treba kidati v letu bolj pogostoma nego po zimi. Ako se gnoj v zimi več časa ne kida, pogrinja naj se skrbno s svežo steljo. Po snagi v hlevu spoznam na prvi pogled tudi gospodarja samega. Nemarnost v hlevu, nemarnost v gospodarstvu!

Po naših deželah se trudijo kmetijske družbe in vlada jako mnogo za zboljšanje živinskega plemena. Uspeh je v nekaterih krajih boljši, v drugih slabši, kakor znajo ceniti ljudje dobro

Kmetijstvo.

Vinogradništvo in vinarstvo.

Čiščenje vina.

živino Kjer je gospodarju le na tem ležeče, da ima krava tele, a ne na tem, kakšno je to tele, tam se seveda ne more in ne bo moglo govoriti o pravem uspehu. Ni čudno, da se godi takšnemu gospodarju, ki je navadno tudi v drugih gospodarskih rečeh enako malomaren, slabo in da propada. Žal le, da je takšnih slabih kmetovalcev pri nas preveč.

Kakor sem rekel, se pri nas ne gleda mnogo na dobro pleme. Tele je tele, misli naš kmet, in če je namenjeno, izraste, naj bo mati še tako slaba. Revež ne ve, da podeduje živina večino materinih in očetovih dobrih in slabih lastnostij. Od teleta, ki nam ga je dala revna, bolehava mati in slab oče, ne moremo pričakovati zdravega, krepkega vola. Nasprotno nam dasta navadno krepko oče in mati čvrsto, zdravo, krepko tele, katero potrebuje mnogo manj pažnje in manj hrane, da zraste v lepo živinče. Kam bi prišla naša živinoreja, če bi ne bilo tega naravnega zakona. S tem, da so n. pr. Angleži zbirali in plemenili najdebelejšo govejo živino, dobili so posebno pasmo Shothorn, ki se ne izrečeno lahko odebeli. Naše navadne govedo bi moralo žreti v jednomer najbolj tečno hrano in vendar ne bi nam dalo nikdar onega mesa, ki ga da omenjena živina pri navadni klaji. Na enak način so dobili Angleži svinjsko pasmo Jorkshir, katere se tudi pri nas močno razširja.

Ker podeduje navadno živina polovico materinih in polovico očinih lastnostij, zato je posebno možko živinče, katero pripuščamo k plemenu, velike važnosti, kajti pleme dobimo z njim mnogo ceneje nego z žensko živino. Kedar izbiramo plemenjaka, ne smemo pa gledati na par krajcarjev, ki jih moramo več dati, marveč na vrednost plemenjaka. Mladič nam jih stotero povrne!

Nekatera vina, posebno ona, katerim primanjkuje čreslovine, imajo posebno lastnost, da se nečejo sama učistiti. Mnogokrat preteče leto, a vino je še vedno motno, Dasi je tako vino drugače dobro, vendar nima nikdar one vrednosti kakor bi jo imelo čisto vino.

Uzrok, da se vino moti, je večinoma beljakovina, ki se nahaja v vinu! Ta beljakovina prihaja v vino iz grozdja, loči se pa iz vina večinoma na ta način, da se spoji z vinsko čreslovino, a ta spojina se potem poleže na dno posode. Pa tudi z zrakom se veže ta beljakovina, zato vidimo, da postane vino po pretakanju motno. Tudi ta spojina se kmalu vleže in vino postane nato bolj čisto nego je bilo pred pretakanjem. Ta način čiščenja je naraven in najbolj priprost. Čim večkrat tedaj vino pretočimo, prej se nam učisti.

Vsako vino pa se ne včisti na ta naravni način ali pa se čisti prepočasi, zato se oprijemlje umni kletar umetnih sredstev, da svoj namen prej doseže.

Poleg precejanja ali filtriranja, ki se vrši v posebnih pripravah, je najbolj navadno čiščenje vina z vizjim klejem, oščiščenim mizarskim klejem, s želatino, z jajčjo beljakovino, z mlekom, s svežo krvjo zdravih živalij, s špansko glino in s kaolinom. Prva čistila delujejo v vinu kemično, zadnji dve pa mehanično.

V velikih kletih se rabi najrajši vizji klej (Hausenblase), ker deluje to čistilo najbolj krepko in ob enom vpliva jako malo na sestavo vina. Vizji klej se napravlja iz mehurjev neklih rib ter se dobiva v večih mestnih mirodilnicah (drogerijah). Za hl vina zadostuje 1 do 3 grami tega sredstva, ki se na sledeči način pripravi:

Vizji klej se najprej množini vina primerno stehta, nato s kladivom nekoliko pretolče, zdrobi v male koščke ter dene v mrzlo vodo namaka. Voda naj se večkrat odlije ter nadomesti s svežo. Ko je voda, ki jo odlijemo, popolnoma čista in se je klej morebiti nekoliko napojil, odtisne se, a mesto vode se dodá kleju nekoliko vina. V navadni vodi se klej ne raztopi, pač pa v vinu ali v nekoliko skisani vodi. Opozarjam pa, da ne smemo rabiti gorke vode ali toplega vina, ker bi se vizji slej spremenil ter izgubil prvotno vrednost in moč. Če se to dogodi, enak je navadni želatini, treba ga je tedaj za isti učinek 6 do 8krat več. Rastopino je dobro precediti (pretisniti) skozi tanko tkanino.

Ko smo na ta način pripravili vizji klej, odtočimo iz posode, v kateri se nahaja vino, ki ga hočemo čistiti, kakega pol škafa (brentača, vedra) vina. Med to vino vlijemo raztopljeni klej ter ga tu dobro premešamo in sicer najbolje na ta način, da prelivamo vino $\frac{1}{2}$ do 1 m visoko iz škafa v škafo tako dolgo, da polnijo péne škafo do vrha. Če postavimo v škafo majhno, čisto metlico, na katero pada vino, se to še bolje zmeša in bolj peni. Peneče vino vlije naj se nato spet v sod, kateremu smo ga odvzeli ter tu s pomočjo droga z ostalim vinom dobro premeša. Za mešanje se dobijo tudi železne priprave. Najbolj priprosta obstaja iz železne pocinjene palice, ki je pod sredino v pravem kotu upognjena. Upognjeni del je plošnat ter na več krajih preluknjan.

Če smo vino dobro premešali zalijmo in zatakimo posodo, ter pustimo vino kakih 14 dni pri miru, da se čistilo vleže. Po tem času pa je treba pretočiti vino v čisto posodo.

Na sličen način kakor vizji klej pripravljamo želatino, z razločkom, da je treba za 1 hl vina ne samo 2 ampak 8 do 15 g želatine. Kedar rabimo jajčjo belja-

kovino, ki je jako dobro in ob enem prav ceno čistilo, naj se precedi beljakovina prej skozi tkanino, da se raztrže jajčja sestava. Rumenjak se navadno odstrani. Kakor vizji klej, meša se jajčja beljakovina najprej v škafih potem v sodu. Za *hl* vina treba je 2 do 3 beljake. Tudi mleko je za vino dobro čistilo, mora biti pa sveže in posneto. Za *hl* vina se računi okoli $\frac{1}{4}$ l mleka. Krv, ki se tudi včasih rabi kot čistilo, ne priporočam, ker prinese lahko v vino tudi tvarine, katerih ni moči potem spraviti iz njega. Tudi ni lahko določiti pravo množino tega čistila.

Če je vino težje nego ista množina čistila, tedaj nima to nobene učinka, ker se ne more vsesti. To se posebno rado pripeti, če ima vino mnogo sladkorja. V takem slučaju rabiti moramo kaolin ali pa špansko glino, ki sta težja od vina. Za *hl* vina zadostuje navadno $\frac{1}{2}$ do 1 kg kaolina ali pa 5 do 10 dekov španske gline (Spanische Klärerde). Obe čistili se zmešate najprej v škafu z vinom potem se vlijete v vino, katero hočemo čistiti.

Zadnji dve čistili delujeta v vinu mehanično, torej drugače nego vizji klej, želatina, jajčja beljakovina, mleko, kri itd. Kaolin in španska glina čistita vino na ta način, da povlečeta s seboj, kedar se polegata, tvarine, ki vino motijo, v svojem bistvu pa se ne spremenita. Pri porabi gorej omenjenih čistil se pa spoji beljakovina s čreslovino v vinu in se deloma strdi. S tem, da se beljakovina strdi, pa postane težja in začne padati. Ker pa pregrnejo ta čistila enako tankim mrenicam vse vino, potegnejo ob poleganju s seboj vse ono, ki ne more skozi mreno. V vizjem kleju obstoji ta mrena iz celih organičnih celic, ki so močno napojene, zato delujejo te že v manjši množini z istim uspehom nego večje množine takega čistila, v katerem so celice pretrgane, kakor n. pr. želatina.

Če vizji klej nekoliko segrejemo, izgubi, kakor sem prej rekel, prvotno moč.

Ako nima vino niti toliko čreslovine, kolikor je treba, da se spoji s čistilom, treba je vinu umetno dodati tega sredstva s taninom.

Rabiti pa se sme samo čist tanin, ker bi lahko dal vinu v nasprotnem slučaju neprijeten okus. Če damo vinu v slučajih, kedar se noče včistiti, kar se prigodi lahko pri vinu, ki se ni kuhalo na tropinah, predno ga čistimo 10 g tanina, navadno zadostuje. Če čistimo z vizjim klejem, nekoliko manj. Črna vina imajo vedno dovolj tanina. Ta pa le redko kedaj čistimo. S čistilom izgubi namreč vino nekoliko barve, tanina in včasih tudi aroma. Ne dá mu torej dobro, če ga preveč čistimo. Majhne množine pa prenaša lahko vsako vino brez posebne škode. V velikih kletih rabijo navadno za bela vina vizji klej, želatino, jajčjo beljakovino, za črna pa navadno samo zadnje čistilo.

Razun tedaj, ko hočemo imeti vino prej čisto, priporoča se čiščenje tudi tedaj, kedar dobi vino kak neprijeten duh ali okus, če ima slabo barvo ali preveč barve, potem tudi, če je vino bolešno, šibko in se nam zdi, da ne bo trajalo. Kipečih vin pa ne moremo na ta način čistiti, marveč samo s pretakanjem ali s precejanjem (filtracijo). Predno čistimo na veliko, dobro se je prej prepričati s poskušnjo v steklenici, kako deluje čistilo.

A. Štrekelj.

Čebelarstvo.

Kraljica in njeno ministerstvo.

(Konec.)

Kraljica: Zdaj želimo še zvedeti, koliko čebelarstvo nese in sicer želimo videti dohodek čebeloreje izražen v denarni vrednosti.

Čebelarstvo se ne izplača — se čuje vsaki dan. Če

je to istina, potem seveda bi bil najden glavni vzrok, zakaj se čebeloreja gleda tako po strani in zanemarja, kajti vsak pameten gospodar in obrtnik se vpraša najprej: „Koliko nese to?“

Minister A. Dovolite, Veličanstvo, da moja malenkost odgovori na to vprašanje. Vže iz okolnostij, da sta med in vosek jako potrebna in koristna produkta (pridelka), da je mnogo krajev za čebelarstvo silno pripravnih in da so slabe letine pri umni čebeloreji bele vrane, lahko sklepamo, da čebela gotovo preplača trud, ki ga ima umen čebelar z njo. Moja naloga pa je pojasniti, koliko smemo po dosežanjih natanjnih skušnjah počez na leto računati dober panj medu in voska v kilogramih ali to preračunjeno na denar, koliko približno da en panj.

Dohodek je po različnosti pokrajni kaj različen. V izvrstnih krajih — čebelarskih rivijerah — niso redkost posamezni panjovi, ki naneso 56 kil ali stari cent. V Banatu, na Holštanskem in Lineburškem tehtajo panjovi 22 kg do 28 kg čistega medu. V boljših pokrajinah slovenskih lahko brez pomisleka računamo na panj 11 kg medu in $\frac{1}{2}$ kg voska kot poprečni dohodek za 1 panj. Toda, da bo naš račun popolnoma gotov in prost vsake sumljivost in pretiravanja kakor tudi, ker vpoštevam manj medene pokrajine naše domovine: računim na vsak panj samo 5 kil medu in $\frac{1}{4}$ kile voska na leto. Ali pa ne poplača uže ta dohodek bogato našega truda!

Ako računamo ta med le po navadni ceni slabega poljskega medu, kilo po kroni in vosek K 2.40 za kg, ima letnega dohodka od panja K 5.60. Recimo, da smo dali za ta panj 11 kron (panj mora biti že precej dober), tedaj bi ta glavnic prinašala K 5.60 obresti obrestovala bi se torej višje nego po 50 0/0. Kje, vprašam, imate kako kmetijsko stroko, ki bi se

tako visoko rentovala? — Kje imate govedorejo, ovčjerejo, kmetijo, grajščino, ki bi dajala sorazmerno tolike dohodke?

Razlika je še samo ta, da čebelarstvo razven majhnega osnovnega kapitala nadalje ne zahteva skoro nič denarja in le malo časa in truda, dočim druge veje domačega in kmetijskega gospodarstva za opravo samo tirjajo znatnih svot. N. pr. 5 do 10 panjev skoro ne potrebuje drugega nego trohico podstrešja in par cenih priprav; hrano si oskrbe sami iz livad in tudi za zimo in sicer jo dobe tamkaj čisto zastonj. Malenkostno nadzorovanje čebelarjevo se godi samo ob priliki in za kratek čas.

Če pa je gorenji počezni dohodek 5 kil in $\frac{1}{4}$ kile voska na panj lahko mogoč in da se v količkah boljših pokrajinah lahko podvoji, o tem se lahko marsikak dvomljivec lahko popolnoma prepriča sam.

Sadjarstvo.

Gnojenje sadnih vrtov (oz. drevesnatih travnikov).

Brez gnojitve ni žetve! Umno gnojenje podvoji, potroji pridelke. Kakor razumen, napreden kmetovalec dandanes svoje pridelke na žitnem zrnju pomnoži z gnojili, ki imajo veliko fosforne kisline v sebi, in stem tudi zvekša dohodke od istega zemljišča brez večjega truda, ravno tako more in mora tudi sadjerejec z gnojenjem s fosforno kislino in kalijem pomnožiti sadne nastavke svojih dreves, da doseže vsako leto kolikor moč bogate pridelke. Fosforna kislina in kalij delujeta zlasti na tvoritev cvetja in sadja, dušik in kalij pospešujeta listne in lesne poganjke.

Naši lesni pepeli so bogati fosforne kisline, kalija in apna. Pepel listnatega drevja ima v sebi 3% fosforne kisline, 10% kalija in 36% apna. Premogov pepel je brez vsake vrednosti. Šotni pepel deluje kot apneno gnojilo.

V listnem pepelu se nahaja največ apna, potem kalija in slednjič fosforne kisline. Veliki potreščini apna zamore zadostiti le velika množina apna v zemlji. Apno pa ni samo krušni oče ampak tudi mogočen hišni oskrbnik, ki določuje in ureja fizikalno in kemično stanje zemlje! On raztvorja razne rudninske snovi ter jih dela pristopne povžitju nežnih sesalnih koreninic, lomi takorekoč njihov kruh, on proizvaja razne kemične pretvorbe in sploh reguluje (urejuje) kemične razmere zemeljske grude. Zato se prepričajmo vsakokrat, predno zasajamo drevje o večji množini, jeli je v zemlji dovolj apna ali ne. Zato ni treba drugega nego ta-le priprosta apnena preskušnja. Za oreh debele zemeljske drobce vzete iz gornje in spodnje zemeljske plasti posušimo in nato jih v steklenici počasi po kapljah polivamo s solno kislino (HCl) ki se dobi v lekarni (apoteki) za par krajcarjev, ako poskušnja močno in trajno zašumi ima nad 5% apna v sebi, urno prenehano šumenje kaže apneno vsebino kakih 4%, in ako šumenje izostane, ni notri nič apna ali vsaj ne nad 1%.

Sadjarstvo je možno le na zemlji, ki ima najmanj 2% do 8% apna. Brez apna ni sadja. Umno sadjarstvo stoji in pade z naravnim gnojem: gnojnico, hlevnim gnojem, straniščnikom in lesnim pepelom. Splošno se rabi to prereditko in v mnogo premajhni množini — kemična gnojila večinoma v preveliki.

Čarovna formulca za bogato sadno trgatega se glasi:

Enakomerno in zadostno dovažanje pripravnih gnojil in enakomerna razdelitev njihova v okrožju koreninic, kjer vlaknate koreninice dosežejo svojo hrano z lasičastimi koreninicami.

Mlekarstvo in sirarstvo.

Največja svetovna tvornica za puter.

Kako malenkostni smo pač mi Evropejci nasproti Yankee-jem (Amerikancem)! Velika obrt ima ondi razsežnosti, ki so nam kratko malo neumljive in kmetijstvo je tam kaj pridobitna stroka, prosta vsake poezije. Amerikanske plančarske popevčice so popolnoma nemogoča stvar in slikar, ki bi se podstopil podati nam prizore iz planinskega življenja, idile (seljanske, pastirske slike) s pasočo se čredo v ozadju, ta bi se dvakrat osmešil. Mi Evropejci pač bolehamo na raznih predsodkih, kojih zadnji gotovo ni pesniško čustvovanje. Kako žaljeno je pa to čustvo, ako beremo sledeče poročilo:

„Mi zjedinjeni državljani sev. Amerike smo navajeni orjaških razmerij, in zato se ne bo nikomur čudno zdelo, ako nahajamo tu tudi največjega fabrikanta za presno maslo na svetu. To je g. Sands v Ilinoia, kateri ima sam 80 mlekaren v lasti, veliko pa tudi najetih. Raztresene so po celej državi in dajo vsako leto okrog 14 milijonov angleških funtov putra, ki se proda za približno 12.000.000 kron. Zato je potrebno mleko od 12.000 krav; ako bi postavili vse te mlekarnice v eno vrsto, bi bila ta 100 angleških milj dolga. V najboljšem letnem času, ko imajo krave veliko mleka, se podela vsaki dan do 20 milijonov funtov mleka, ki se prevažajo iz kakih 6000 farm (kmetij) s pomočjo 4000 voz.

12.000 krav in 4000 voz potrebuje torej naš fabrikant. Obrnimo te številke na vzorno deželno evropejske produkcije presnega masla, na Švico, tedaj vidimo, da ima ameriški bogatni toliko krav kolikor celi bernski kanton (okraj), ki jih ima samo 11.747. A ta okraj ima konj samo 3537; za vprego gorenjih 4000 voz bi moralo torej nekaj Švajcarskih kantonov odstopiti vse svoje konjstvo,

ko je gotovo zato potreba najmanj 800 konj, z ozirom na gotovo ne preveč bleščéce stanje cest v okolici mlekaren dežele Ilioa. Napredavanje ameriške podjetnosti in njeno posnemanje v Evropi bi utegnulo v 20. stl. iz cele Švice napraviti velikansko delniško tvornico za mlečne izdelke — dobra snov za kakšen šaljiv list, ki bi pa v očigled navedenih dejstev gotovo ne bila brez resnobne podlage! Kaj je pač posameznik nasproti takemu počenanju!

Temu velikemu prizoru naj dodamo drugo epizodo iz tiste prozaične povesti ameriškega življenja. Dočim si Evropa prizadeva pritisniti pečat svoje omike „nebeškemu carstvu“ trdoglavega Kitaja in je tako v svojem smislu osrečiti, deluje Amerika s zistemom „belih sužnjev“, kaj drugzega pač niso one uboge stvari, ki hitijo rano zjutraj po Nju-jorski mestni železnici natlačeni po vagonih kakor slaniki v sodu ali samo viseč na stopnicah vozov proti svojim delavnicam, da se proti večeru [zopet na isti način akor živ kos blaga vrnejo v svoj brlog zmučeni in otrovani na duhu in na telesu. Danes so v Uniji (Zjedinjenih državah) plače še precej visoke, toda vže padajo in v kratkem bo tudi v Ameriki pod pritiskom kartelov, ringov, trustov, vsled redno silnejega vrenja v mesta, lakotna plača postala — pravilo; inkaj potem? Na vzvratno delovanje tega stanja na evropsko obrt in vsled tega tudi na našo domače kmetijstvo si komaj upamo misliti!

Najnovejše skušnje v mlekarški stroki.

(Konec.)

Pomislimo moramo seveda, da se mleko vsled tolikih sitnostij ž njim podraži, zato moremo pri tem načinu vnovčenja mleka računati samo na premožnejše sloje ljudstva.

Pod točko 2. navedeni način izkoriščanja mleka, namreč pridobivanje surovega masla se godi tam, kjer ni lahko oddati svežega mleka ali kjer se iz karkošnih koli vzrokov ne zdi na mestu sirarenje. V nekaterih deželah, tako n. pr. v celi srednji in severni Nemčiji se podela skoro vse mleko, kar se ga ne povžije naravnost, v puter in sicer izključno tako, da se mleko loči v tolsto smetano in v pusto posneto mleko in na to se smetana spinji v puter.

Pri tem se svet bolj in bolj poslužuje strojevega dela, t. j. mlečnega posnemalnika (centrifuge), kar bo gotovo vže mnogemu naših čitateljev znano, zlasti onim, ki prebivajo v obližji združnih mlekarnic. Dobiček, ki je v zvezi z uporabo posnemalnega stroja, je tudi tako očividni, da je vedno širja uporaba njegova tudi popolnoma opravičena. Ako te prednosti le kratko omenim, so zlasti te-le:

Ker se mleko tako hitro podelava, se dobijo sveži, torej nerazkrojeni sladki izdelki, količina putra ni samo sama na sebi večja, ampak mi smo tudi pri izdelovanju popolnoma nezavisni od vnanjih okoliščin, n. pr. topline. Popolnoma opravičeno ravnamo, ako vzamemo, da se s pomočjo posnemalnika pridobi več putra pri 100 litrih kake pol kile, kar znaša, ako prodamo $\frac{1}{2}$ kg po 1 K 20 h, na vsak liter dobiček okrog 1 h po odbitih raznih troških.

Ozrimo se prav na kratko na razvoj izdelovanja mlečnih posnemalnikov. Prvi tak stroj napravljen pred 24 leti, ki je bil dejanski vporabljen, namreč Lefeldt-ov posnemalnik v Šeningenu, je posnel v eni uri 100 l mleka, a pri tem je bil vrlo neroden in je stal 1800 K.

V današnjem času pa je delavna zmožnost posnemalnikov silno narasla; imamo stroje, ki posnamejo v eni uri 20krat več nego prvotni,

torej 2000 l na uro, dočim cena ni poskočila, preje se znižala. Ta razvoj imamo gotovo pripisovati močnemu tekmovanju raznih tvrdk na tem polju v sedanjih dneh. Danes nimamo samo enega sostava (sistema), ampak imamo jih cel ducat, drug skuša prekositi drugega. Vrhu tega se je posrečilo še l. 1886 izdelati vrsto posnemalnikov za ročno delo in tako se je tudi manjšim živinorejcem ponudila prilika, obrniti prednosti posnemalnega stroja sebi v prid.

Veliko število mlekarških zadržev v zadnjih desetletjih ima svoj temelj bistveno v iznajdbi posnemalnega stroja; še le vpeljava tega stroja je dala zagotovilo, da se bo posnelo mleko popolno tudi na drugem mestu lahko, ne samo v hiši gospodarja mlekarja.

Ker je za dosego visoke cene putra važno, da se napravi kolikor moč izvrstno blago, zato je treba vže pri ravnanji s smetano, ki pride iz posnemalnika, biti silno pozoren.

Pri tem razločujemo izdelovanje sladkega in kislega putra, prvi se dobi iz popolnoma sladke smetane, pri zadnjem je treba smetano preje okisati. Gotovo je, da je izdelovanje sladkega putra mnogo priprosteje kot ono okisanega in zato je v zajmu mlekarjev žeteti, da bi ljudski, zlasti meščanski okus zahteval kolikor moč le sladko presno maslo. Ker pa se tu in tam zahteva tudi kislo, moramo s tem dejstvom računati in si prizadevati, da napravimo če treba tudi izborno kislo presno maslo.

Ker je kisanje smetane precej zamotano in na pravilen način precej težko izvršljivo postopanje, zato so se mnogi oprijeli takozvanih čistih kultur ali nasadov. Glavna misel le teh bi bila: Vže v polnem mleku ali pa v smetani se uničijo klice vseh prisotnih glivic s pomočjo pasterizovanja. Nato se smetana močno

ohladi, na 10° C in pridene se ji umetnega kvasu, kot se izdeluje v kemičnih tovarnah. To je v navadi zlasti po danskih mlekarneh.

Kar zadeva pinjo, nimamo posebnih novih iznajdb, le toliko je gotovo, da si je zagotovila trajno holštansko pinja prvo mesto v velikih mlekarneh z motorji, dočim je pinja malega mlekarija nazvana Viktorija. Poleg tega pa si vendar tehniki prizadevajo napraviti stroj, ki bi pinjenje bistveno oprostil in okrajšal; imenuje se ta stroj radijator. Ako si predočimo, da je vsled posnemalnika postalo posnemanje mleka čisto priprosto, potem se ne smemo čuditi, ako teži maslar za tem, da bi tudi druga opravila v mlekarni napravil enostavneja.

Tu pride zlasti narejanje putra v poštev, ki je še danes precej dolgočasno in v nekem oziru tudi negotovo delo; saj vemo, da se časih kar noče spiniti. Ako bi se torej posrečilo pinjenje na isti način zednostaviti in je izvršiti s stroji, kakor posnemanje, bi bil to gotovo velik dobiček.

Poskusov, zvezati pinjenje s posnemanjem s centrifugo, tudi ne pogrešamo. Tako je postavil neki Johansson l. 1890 na razstavi v Kielu takozvani ekstraktor za puter pred javnost, ki pa ni ugal, ker je bilo treba iz posnemalnika tekočo smetano pinjiti pri isti toplini, pri kateri se je posnemalo; vsled tega je bilo presno maslo premehko, vlačljivo. Ta nedostatek je odstranil v istem letu 1890 Laval s svojim „nepremakljivim strojem za puter“. Ta aparat obstoji iz posnemalnega stroja, hladilnika za smetano in iz priprave za pinjenje.

Smetana, ki pride iz posnemalnika, gre najprej čez hladilnik in nato v pinjo obstoječo iz cilindrične cevi, v kateri se sučejo lopatice s pomočjo transmisije, ki veže vreteno lopatic z vretenom na posnemalniku. Vsled silne vrtilne hitrosti teh lopatic (3300 za mi-

nuto) se puter takoj izloči iz smetane in pinjenec in presno maslo se izlivata iz prednjega, odprtega konca imenovanega cilindra.

Splošno.

Kako doseže kmetovalec največ koristi pri domačih živalih?

Pogostoma vprašujejo kmetovalci, kako to, da ima ta ali oni sosed tako lepo, dobro rejeno živino, da dobiva toliko mleka od krav, in zakaj da mesar za teleta in prašiče iste starosti rad plača skoraj dvakrat večji znesek, kakor za njihove, če tudi dajejo isto hrano.

Odgovor je čisto jednostaven, kmetovalec je napreden, čita kmetijske časopise in uporablja nauke v svojem gospodarstvu in se ne briga za posmehovanje drugih ljudi. Koliko desetletij je bilo potreba, da je kmetovalec upoznal, da umetno gnojilo ni sleparija temveč potreben pripomoček, da mu polja več rodé. Ravnoisto je s hranilnim apnom, ker marsikdo nos viha z zasmehovalno opazko, kaj neki morejo koristiti 2—3 žlice praška. Ta pozabi, da ima 1 kg hranilnega apna toliko fosforne kisline, kakor 40 kg najboljšega zrnja.

V najnovšem času prodaja tvrdka Mihael Barthel in drug na Dunaju X. gloria redilni prašek za živino, kateri kmetovalcu omogočuje, da doseže pri domačih živalih največjo korist. S pridatkom teh praškov se gotovo doseže močen razvoj, hitra rast, lepo in naglo odebelenje in velika obilnost mleka. Taisti dajejo tudi veselje do žretja, pospešujejo prebavljenje in zabranijo mnoge želodčne in črevesne bolezni. Posebna prednost proti drugim konkurenčnim izdelkom je ta, da je sestava taistih vsaki vrsti domačih živalij primerna, kajli, kar deluje pri konju, dostikrat ne zadostuje pri svinjah ali govedih.

Cena je posebno pri večjih naročbah tako nizka, da brez teh praškov ne bi smel biti noben, tudi najmanjši živinorejec ne. Kdor hoče toraj doseči največji prihodek pri svoji živini in zabraniti mnoge bolezni, uporabljaj «glorija redilni prašek za živino» katerega popis vsakomur pošlje na željo tvrdka Mihael Barthel in drug na Dunaju X., ktera dopisuje slovenski.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 89: I. F. M. Tu Vam pošljem kolo od moje skupno reznice, katero se mi je razbilo in prosim, da bi dali novo vlti.

Odgovor 89: Naročila na nove dele kacega stroja naj se pošiljajo tvrdki ali tovarni, od koder je stroj. Troški za napravo so za polovico ali še več ceneji, kakor če se mora na novo vlivati. Vsak stroj ima ime svoje tvrdke in tam naj se zvrše naročila. Vsa popravila doma so večinoma dražja, kakor pa če se naroči nov del, poleg tega pa je še stroj v nevarnosti, da se še bolj pokvari.

Vprašanje 90: F. L. v Šk. L. Pri nas kupujemo iz mlekarne nazaj posneto mleko in je pokrmimo za teleta, katera so pa dobila drisko. Kaj storiti?

Odgovor 90: Posneto mleko je jako izvrstna krma posebno za rastočo žival, kakor teleta ali prasce, ker ima v sebi važne beljakovine in rudninske snovi, ki so vse zelo lahko prebavljive. Odvzeta tolišča naj se nadomesti s pokladanjem zdrobljenega ovsu ali kuhane lanenega semena. Da ne bo povzročilo posneto mleko driske, naj se krmi sveže ali že popolnoma kislo, na pol kislo mleko ni dobro za teleta.

Vprašanje 91: J. K., k. T. O. Istra. Letos so vinogradniki jako škropili trte, a galica je padala tudi po grozdju ter se zdaj pozna vino iz takih škropljenih grozdov po grenkem okusu, ki tako rekoč veže jezik. Kako bi se odpravil ta neprijetni okus?

Odgovor 91: Vino je treba pretočiti v snažen sod ter je očistiti z želatino, ktere se vzame na 1 hl 8—15 g. Želatina se pripravlja na sledeči način: Želatina se namaka najprej 12 ur v malo vode. Nato se odtoči voda ter namočena želatina se raztopi v vreli vodi, ali pa se jo sproti v vodi med vednim mešanjem raztopi. Tako raztopljena se precedi ali stisne skozi platneno cunjo ter precejena zmeša v škafu z dotičnim vinom, dobro stepen zlije v sod, iz kterega se je popreje nekoliko vina odtočilo. Ko se še v sodu z drogom dobro pomeša, se dolije še odtočeno vino, ter se sod zapre. Prvi dan se potolče nekoliko po dogah. Čez 2—4 tedne se vse sesede, ter se mora spet v čist sod pretočiti. Želatino preskrbi „Gosp. Zveza“.

Vprašanje 92: I. I. v Lj. Prevzeli smo veliko posestvo, katero obsega veliko zanemarjenih travnikov, ki komaj

toliko donašajo, da bi se pokrili troški za košnjo. Nameravamo sedaj travnike, ki leže na barji, z jarki osuševati in jih z umetnimi gnojili zboljšati. Poleg umetnih gnojil imamo v bližini na razpolago dober kompost. Kolika množina gnojil bi zadostovala poleg komposta na 1 ha in koliko travniških semen bi se potrebovalo za posevanje?

Odgovor 92: Vrednost komposta se ceni po materialu iz kojega je sestavljen. Za kompost se uporabijo razni odpadki, kakor živalski, rastlinski in mineralni (pepel). Kompost se v svojej vrednosti zboljša, ako se večkrat z gnojnico poliva. Delujoče moči, kakor fosforna kislina, kalij in dušik se pospešijo z živim apnom. Kompost je zelo dobro gnojilo za peščena tla, ker zemljo obogati na prsti, pa tudi je blagodejnega vpliva na travniku, ako je rastlinska rast zelo razredčena, da se morejo na novo vsejane trave dobro razviti. — Navadno se ima vzeti pri prvokratni gnojitvi z umetnimi gnojili na 1 ha 500 kg žlindre, katera gnojilna moč traja več let in 200 kg kalijeve soli, ki se ima, ako se hoče vedno dobro letino imeti, redno vsako leto obnoviti. Ake se dobro pognoji s kompostom, ki obstoji v večjem delu iz cestnega blata, ki ima izdatno množino apnenca, fosforne kisline in v primesi živalskih odpadkov kalij in dušik v sebi, tedaj se gnojitev z umetnimi gnojili lahko za polovico zniža. Podatke za določitev množine komposta more le dati kemična analiza, ki pove odstotke posameznih redilnih snovij, toda natančna množina se more še le po poskusih določiti. V ta namen se znižajo pri vporabi komposta umetna gnojila enkrat za $\frac{1}{4}$, na drugem za $\frac{1}{2}$, na tretjem za $\frac{3}{4}$. — Za spremenitev slabih travnikov v dobre nikakor ne zadošča samo gnojilo, ker zadnje pospeši razvoj dobrih kakor tudi slabih trav, posebno plevela. Kjer se brez gnojitve danes pridelava 1000 kg sena na 1 ha se bo pridelek zvišal po umnej gnojitvi na 3000 kg, lahko bi se pa celo na 7000 kg ako razmere pripuščajo, da se travniki preorjejo in na novo z dobrimi travniškimi semeni obsejejo. Za 1 ha bi stala semena za stalni travnik K 70—80. — Kjer se pa hoče travnik samo z gnojitvijo zboljšati, toda je rastlinska rast redka, tam se ima omenjenih semen za polovico manj posejati kakor če bi se travnik preoral. — Ako vremenske razmere pripuščajo, naj se najprvo navozi kompost, potem naj se poštopa

zmes obstoječa iz žlindre in kalijeve soli, spomladi se posejejo semena, ki se imajo dobro zabranati po dolgem in po čez.

Listek.

Nekaj potnih vtisov iz Zjedinjenih držav.*)

(Konec.)

Ne mika nas prerija s svojo nepregledno enoličnostjo, ki ni toliko predmet zanimanja za vedežnega kmetovalca, kolikor za pisatelja mamečih romantičnih potpisov à la Karl May. Zato se pomudimo še za trenotek ob premišljevanji notranjih gospodarskih razmer Zveznih držav.

Celo Unijo razdelimo lahko v tri pasme (zone) ozir pridelovanja zrnja. Tako imenovane obrtne države okrog Nju-Jorka, porabijo vsled silne obljudenosti večino pridelka same. Druga pasma so južne države, ki izvažajo zlasti turščico in bombaž. Najvažnejša pa je tretja pasma zahodnih držav kot pridelovalka pšenice, ki daje škoro vse žito, kar ga je na evropskem trgu ameriškega izvora.

Da mora Amerika tako v ceno dovažati žito k nam, sta zlasti dva vzroka: Nizki pridelovalni stroški, pa nečuvveno majhni vozni tarifi.

Ako ameriški farmovec obdeluje posest z lastno družino, stane ga pridelovanje metr. stota žita 7—8 K; zato se ni čuditi, ako je mogel farmovec do poslednje dobe prav brez skrbi prodati na mestu metr. stot pšenice po K 8.90.

Ravno tako so železnični tarifi za prevažanje žita v severni Ameriki čudno nizki in uravnani tako, da čim večji je daljava, tim nižji tarif. Tako je bilo plačati v osemdesetih letih za 100 kg na 1 km $6\frac{1}{2}$ centimov**, na daljavo 200 milj samo še $1\frac{1}{3}$ centimov in tako vedno menj.

Še cenejša je vožnja po vodi in sicer za $\frac{2}{3}$ cenejša.

*) Glej štev. 6 našega lista.

***) 2 K = 48 centimov; 1 dolar = 100 centimov.

Toda vse to: ne neizrabljena, deviška gruda, ne komasirana (zaokrožena) zemljišča in obdelovanje zemlje po tovarniškem načinu z množino strojev, ki so duša ameriškega kmetijstva in tudi vse druge ugodne razmere niso mogle zabraniti propada ondotnega kmetijstva i v gmotnem i v nravnem oziru.

Zemljiška knjiga naj nam priča!

Ko so leta 1890 dale Zjed. države preiskati zemljiške dolgove, so jih v kratkem vknjižili čez 9 milijonov, kar gotovo ni posebno vesela slika, ako pomislimo, da je bilo farmovcev tedaj samo 5 milijonov.

Polk trdi v „Severo-ameriškem obzorniku“ da se severo-ameriški farmovec s težo bojuje za svoj obstanek in da so mej petimi farmovci vedno po štirje zadolženi.

Kakor pri nas, tako je zabotelo tudi v Ameriki po deželi razkošno, potratno življenje, ki požira velik del družinskih dohodkov in, kar je najžalostneje, uživanje alkoholovih pijač je naravnost orjaško.

Evo vam malega statističnega pojasnila!

Leta 1896 se je porabilo v Zveznih državah za

330	milj. dolarjev	moke,
115	”	bombaževega blaga,
90	”	obutal,
70	”	obleke,
60	”	volnenega blaga,
40	”	tiskovin.

Vse te življenske potrebe skupaj tvorijo skupno svoto 705 milj. dolarjev, dočim so za žganje, vino in pivo izdali istega leta 1487 milijonov dolarjev, torej več nego dvakrat toliko. L. 1883 je znašalo število prodajalnic za alkohol v Uniji 200.000. Edino mesto Toledo je porabilo l. 1886 žganja za $3\frac{1}{2}$ milj. dolarjev. Ker je štelo mesto 90.000 prebivalcev je

prišlo na vsakega skoro za 160 K na leto ali za 40 vin. na dan!

V resnici številke, ki silijo k razmišljanju, kaj bude.

Da se naši izseljenci prišedši v Ameriko znajdejo v docela drugem svetu, kjer se jim je popolnoma nasprotnim življenskim nazorom priučiti, to kažejo razni dogodki iz polpreteklih dnij, orjaški štrajki in besni boji delavstva proti kapitalistom.

Ako pri nas povsodi opažamo boj za skorjico kruha, je ta boj v Ameriki ostrejši, brezobzirnejši. V kupčiji povsodi brezobzirna konkurencia. Yankee dere v divji naglici za vsemogočnim dolarjem in drug ne zaupa drugemu. Tolpe brezposelnikov so dostikrat ogromne in grozijo notranjemu miru države. Yankeeji se drže gesla: „Vsak skrbi zase, če tudi bližnjega vzame vrag.“

Da je bilo v boju delavstva pulmanskih zavodov za gradenje železniških vagonov, kakor tudi v stavki rudarjev v Pensilvaniji leta 1894 postreljenih na stotine Slovakov in drugih delavcev v boju s policijo, je znano. Očividno je pa tudi, da take razmere silno škodujejo lepemu razvoju gospodarskega življenja Zjedinjenih držav.

Velikanski razvoj Unije je pripisovati najbolj navalu priseljen-
cev, katerih je bilo

1. 1850 . . .	23	milj.
„ 1860 . . .	31	„
„ 1870 . . .	38 ^{1/2}	„
„ 1880 . . .	50	„
„ 1890 . . .	63	„

V 10 letih od 1880 do 1890 se je razširila orna zemlja od 80 milijonov akrov*) na 131 milijonov, vsled česar se je žetev podvojila.

Ker se Zjedinjene države boje, da izgube evropski trg za svoje žito, zato si prizadevajo, da bi se kolikor moč malo evropskih obrtnih izdelkov privražalo v Ameriko.

*) 1 akor = 0.405 ha.

In res posledice znane Mac-Kinley-bil so se takoj v letu 1893—94 očitno pokazale. V enem letu je pal evropski izvoz v Ameriko za 164 milj. dolarjev. Pač velikansko nazadovanje izvoza, ki mora prosto pokončati cele obrtne veje v Evropi. — Zato pa se je izvoz Unije od l. 1893—94 dvignil za 39 milj. dolarjev.

Iz tega vidimo, da si hočejo Zjed. drž. po vsaki ceni ustanoviti tudi domačo obrt.

Vsled tega postane njihov vpliv na trhleno Evropo še večji.

Našim rojakom pa, ki si hočejo iskati kruha v Zjed. državah severo-ameriških svetujemo, da naj se brez znanja angleščine in brez poznavanja tamošnjih razmer ne podajajo v nevarnost negotove bodočnosti.

900 lepih hrastov ima na prodaj Janez Perko na Kurinju p. Zagradec — Fužine. Vozilo bi se na postajo Dobropolje ali Zatičina. Pošteni kupci se vabijo.

Hranilnica in posojilnica v Marezagah pri Kopru

ima mnogo pristnega črnega vina liter od 18 do 24 kr. in Refoška liter od 25 do 35 kr., prosto postaja Trst ter vabi konsumente za nakup.

Kmetijsko društvo v Gorjah pri Bledu na Gorenjskem

ima na prodaj železne izdelke kakor: sekire, krampe, capine, lopate, živinske zvonce prav lične in dr.

Lepega bika, 3 leta in 9 mesecev starega, cikastega ima na prodaj Miha Leben v Strohinju pri Kranju.

Kmetijsko društvo v Vipavi

oskrbuje svojim članom:

- 1.) Vse potrebščine za vinogradništvo: žveplo, galico, gumico, škropilnice, cepilno orodje, orodje in stroje za kmetijstvo, dalje vsakovrstna semena in umetna gnojila.
- 2.) Pridelke t. j. vino kolikor možno razprodaja ter vabi p. n. kupce v nakup vina, ter opozarja na izpremenjeni razglas med inserati.

Priporočja se: Vzajemna zavarovalnica proti požarnim škodam in poškodbi zvonov.

Edini domači zavod te stroke: Ljubljana, Medjatova hiša.

Pozor gg. gostilničarji in zasebniki!

V vasi Kaščerga, pošta Trviž pri Pazinu, je mnogo zdravega vina, cena od 16 do 20 kr. liter. — Josip Goljan, župnik.

Tko želi, da svoju obitelj oskrbi pravim i naravskim dalmatinskim vinom, neka se obrati na podpisanog Juraj Gamulin, Jelsa — otok Hvar, Dalmacija.

Kmetijsko društvo v Vipavi

ima na ameriksni podlagi R. Portalis požlahtnjene domače trte na prodaj.

9 prascev po 8 tednov starih, jorkširske pasme ima na prodaj Franc Zupan iz Naklega.

Več se poizve glede cene pri Mihi Poličarju iz Naklega.

Trgovina in obrt.

Trgovina.

0 letnih vozni listkih na železnicah.

V zadnjem času dobili smo mnogo vprašanj, kako in kje so naročiti in katere ugodnosti dajejo letni vozni listki na železnicah. V naslednjem hočemo v kratkem priobčiti nekaj splošnih navodil; „Gospodarska Zveza“ je pa pripravljena, v vsakem posameznem slučaju posredovati za svoje člane.

I. C. kr. državne železnice.

Pri državnih železnicah, kojim ni prištevati dolenske železnice, imamo letne vozne listke (Jahreskarten), vozne listke za kratke proge (Streckenkarten) in vozne listke v naročbi (Abonnementkarten).

a) Letni vozni listki.

Z letnim voznim listkom se lastnik celo leto vozi z osobnimi in brzo-vlaki, ne da bi mu bilo treba kupiti še posebnih vozni listkov. Najmanjša pristojbina znaša za III. razred 260 K, za II. razred 470 K in za I. razred 780 K. Omenjena svota je odmerjena za uporabo precejšnje proge; ako se zahteva listek tudi za vožnje na oddaljene kraje, zviša se pristojbina za nekoliko.

b) Vozni listki za kratke proge.

Take izdaja državna železnica pod sledečimi pogoji:

Veljavno za mesecev	Na postaje do 10 km			Na postaje do 20 km			Na postaje do 30 km			Na postaje do 40 km		
	III. razred	II. razred	I. razred	III. razred	II. razred	I. razred	III. razred	II. razred	I. razred	III. razred	II. razred	I. razred
C e n a v k r o n a h												
1	14	24	40	22	40	66	30	54	90	40	70	116
2	24	46	76	40	72	120	56	98	164	70	126	208
3	34	62	104	54	96	160	74	132	218	94	166	274
4	42	76	126	64	114	188	86	152	252	108	190	316
5	50	90	148	74	132	218	98	174	288	122	216	356
6	58	102	170	84	148	246	110	194	322	136	240	398
12	90	160	266	116	206	342	142	252	418	168	298	494

Ako se kedo vozi prav pogostoma n. pr. iz Kranja v Ljubljano t. j. 30 km, stane tak vozni listek, veljaven za celo leto za III. razred 142 K, za II. razred 252 K, za I. razred 418 K; za pol leta stane listek za III. razred 110 K, za 5 mesecev in III. razred 98 K itd. Letni vozni listki za kratke proge izdajajo se le do daljave 40 km, to je n. pr. iz Ljubljane računano najdalje do Podnarta ali do Kamnika.

c) Vozni listki v naročbi.

Državna železnica izdaja legitimacije, katere dajejo lastniku pravico, voziti se celo leto za polovišno ceno in sicer na vseh njenih progah.

Legitimacije stanejo za III. razred 70 K; za II. razred 120 K; za I. razred 200 K. Vsi navedeni letni vozni listki oziroma legitimacije naroče se lahko na vsakej postaji državne železnice in se izvrši vsako naročilo v teku štirih dnij. Pri naročbi oddati je fotografijo.

II. Južna železnica.

Ta izdaja letne vozne listke pod sledečimi pogoji:

a) Na avstrijskih progah na postaje oddaljene do

	I. razr.	II. razr.	III. razr.
250 km stane	400 K	300 K	200 K
600 „ „	500 „	375 „	250 „
1000 „ „	600 „	450 „	300 „

i. t. d.

b) Pri uporabi avstrijskih in ogerskih prog južne železnice stanejo letni vozni listki na postaje, oddaljene do

	I. razr.	II. razr.	III. razr.
250 km stane	392 K	294 K	196 K
600 „ „	490 „	367 „	245 „
1000 „ „	588 „	441 „	294 „

i. t. d.

c) Za vse proge južne železnice stane

I. razred	844 K
II. „	633 „
III. „	422 „

Veljavni so omenjeni vozni listki celo leto pričevši s 1. januarjem do konca decembra in za uporabo vseh vlakov, tedaj tudi brzo-vlakov.

Naročilo mora sprejeti vsaka postaja južne železnice in isto izvršiti v teku desetih dnij. — Pri naročbi oddati je treba fotografijo.

O b r t.

Obrtne novice.

(Pekarski red) izdalo je ministerstvo notranjih zadev na Badenskem v Nemčiji. Ta red ozira se v prvi vrsti na opravo in čiščenje delavnic in sob za pomočnike. Stene pekovskih delavnic morajo biti ali barvane z oljnato barvo, da se dajo omiti, ali pa beljene z apnom, in sicer se morajo pobeliti vsako leto vsaj enkrat. V vseh delavnicah morajo biti pljuvalniki, ki se dajo napolniti z vodo. Kaditi, njuhati ali celo „čikati“ je v delavnici strogo prepovedano. Vse te naredbe raztezajo se tudi na prostore, v katerih je spravljen moka ali pecivo. V vseh teh prostorih se tudi ne sme sušiti perilo. Spalnice pomočnikov in učencev morajo imeti dovolj zraka in luči.

(Ključavničarji dunajski) priredili so lepo božično razstavo v njih stroko spadajočih del, ter je obiskal to razstavo dne 21. t. m. tudi Nj. ces. visokost nadvojvoda Oton, ki si je razstavo natančno ogledal in se zelo pohvalno izrazil o izstavljenih delih.

ZADRUGA

Zadružne novice.

(Centralno [osrednjo] dobavno in prodajalno organizacijo) je dovršila „Splošna zveza kmetijskih zadrug avstrij-

skih“ na Dunaju z dnem 1. novembra letos, s katerim dnevom so se otvorili dotični društveni prostori. O uspehih poročamo svojedobno.

(Irske mlekarske zadruge) dosegle so na razstavi mlečnih izdelkov na Angleškem za surovo maslo izmed 30 oddanih premij 23. Lep uspeh!

„Gospodarsko društvo v Trnovem, vpisana zadruga z omejeno zavezo“ naznanja sledeče:

a) vpis dejstva, da se vsled sklepa občnega zbora z dné 16. septembra 1900 zadružna pravila z dne 29. junija 1898 nadomeščajo z novimi z dne 16. septembra 1900.

Tvrdba in sedež zadruge ostana neizpremenjena.

Zadruga ima namen, zboljšati razmere svojih udov v npravnem in gmotnem oziru s tem:

a) da oskrbuje svojim udom po najnižjih cenah gospodarske, obrtne in gospodinjske potrebščine vsake vrste, zlasti živino, krmo, umetni gnoj, semena, kmetijske stroje, oblačilno blago, živila itd.

b) da kmetijske pridelke, zlasti tudi živino, po naročilu svojih udov taistim kolikor mogoče ugodno vnovčuje (v denar spravlja);

c) da snuje naprave in naredbe v povzdigo kmetijstva svojih udov in v svrhu pridelovanja ter ugodnega razpečavanja kmetijskih pridelkov svojih zadružnikov;

d) da ustanavlja na pripravnih krajih zadružna skladišča in odjemališča.

Gospodarske in gospodinjske potrebščine svojih udov pokrije zadruga bodisi z nabavljanjem pri založnikih, ali pa tudi z lastnimi izdelki.

Kmetijski izdelki se razpečavajo ali nespremenjeni, ali po kakoršnikoli predelavi.

Poslovni deleži so dvojne vrste;

a) glavni deleži po 40 K (štideset kron):

b) opravljeni deleži po 1 K (eno krono).

Zaveza zadružnikov je omejena in sicer jamči vsak posestnik opravljenega deleža se stokratnim zneskom podpisanega deleža, vsak posestnik glavnega deleža pa s 5kratnim zneskom podpisanega deleža, — tako, da daje vsak opravljeni delež za 100 K — vsak glavni delež pa za 200 K jamstva.

Načelstvo obstoji iz načelnika njegajamestnika in sedmero odbornikov, katere voli občni zbor za tri leta.

Svoje sklepe razglašajnačelstvo po potrebi z oznanili, v uradnici nabitimi, in podpisuje v imenu zadruge na ta način, da se podpiseta dva uda pod zadružno tvrdko.

Dan, ura, kraj in dnevni red občnega zbora razglasiti je 14 dnij preje v „Narodnem Gospodarji“ v Ljubljani izhajajočem, v katerem listu se objavljajotudi vsa ostala razglasila zadruge.

b) izbris iz načelstva izstopivših članov Alojzija, Rudolfa, Jožefa, Janko-ta in MiheDovgan-a;

c) vpis na občnem zboru z dne 16. septembra 1900 v načelstvo novo izvoljenih članov dr. Jožefa M. Kržišnika, Franciška Ks. Oraniča, oba duhovna pomočnika v Trnovem in Alojzija Madotto, posestnika v Trnovem h. št. 105;

d) zaznamba, da se je v seji načelstva z dne 23. septembra 1900 izvolil načelnikom Jožef Benigar posestnik v Trnovem h. št. 29 in njegajamestnikom dr. Jožef M. Kržišnik.

Denarni promet hranilnic in posojilnic v mesecu septembru 1900:

Hranilnica in posojilnica v Biljah: Prejemki 1969 K 31 h, izdatki 1176 K 60 h, denarni promet 3145 K 91 h, prejete hranilne vloge 100 K, izplačane hranilne vloge 200 K, dana posojila 308 K, vrnena posojila 302 K.

V mesecu oktobru 1900.

Hranilnica in posojilnica v Semiču: Prejemki 8048 K 76 h, izdatki 7635 K 33 h, denarni promet 15684 K 09 h, prejete hranilne vloge 1630 K, izplačane hranilne vloge 1090 K, dana posojila 6486 K, vrnena posojila 290 K.

Hranilnica in posojilnica v Biljah: Prejemki 3676 K 10 h, izdatki 853 K 09 h, denarni promet 4529 K 19 h, prejete hranilne vloge 490 K, izplačane hranilne vloge 760 K, dana posojila 80 K, vrnena posojila 368 K.

V mesecu novembru 1900:

Hranilnica in posojilnica v Srednjivasi: Prejemki 7848 K 45 h, izdatki 6285 K 59 h, denarni promet 14134 K 04 h, prejete hranilne vloge 4622 K, izplačane hranilne vloge 1307 K 98 h, dana posojila 1122 K, vrnena posojila 1968 K.

Hranilnica in posojilnica na Igu: Prejemki 3959 K 51 h, izdatki 3364 K 82 h, denarni promet 7324 K 33 h, prejete hranilne vloge 3374 K, izplačane hranilne vloge 700 K, dana posojila 2660 K, vrnena posojila — K.

Hranilnica in posojilnica v Vipavi: Prejemki 15456 K 56 h, izdatki 11450 K 53 h,

denarni promet 26907 K 09 h, prejete hranilne vloge 8808 K, izplačane hranilne vloge 2453 K 74 h, dana posojila 5905 K, vrnena posojila 2860 K 30 h.

Hranilnica in posojilnica v Št. Rupertu: Prejemki 2249 K 61 h, izdatki 1701 K 46 h, denarni promet 3951 K 07 h, prejete hranilne vloge 1303 K, izplačane hranilne vloge 80 K, dana posojila 1420 K, vrnena posojila 720 K.

Hranilnica in posojilnica v Črnem vrhu nad Idrijo: Prejemki 5602 K 75 h, izdatki 4503 K 31 h, denarni promet 10106 K 06 h, prejete hranilne vloge 3571 K 20 h, izplačane hranilne vloge 1352 K 39 h, dnna posojila 120 K, vrnena posojila 380 K.

Hranilnica in posojilnica v Mošnjah: Prejemki 4660 K 04 h, izdatki 3619 K 42 h, denarni promet 8279 K 46 h, prejete hranilne vloge 758 K 66 h, izplačane hranilne vloge 662 K; dana posojila 600 K.

Hranilnica in posojilnica v Mirnu pri Gorici: Prejemki 15421 K 89 h, izdatki 15022 K 08 h, denarni promet 30443 K 97 h, prejete hranilne vloge 1015 K, izplačane hranilne vloge 4267 K 50 h, dana posojila 1140 K, vrnena posojila 789 K 75 h.

Hranilnica in posojilnica v Mengšu: Prejemki 10933 K 63 h, izdatki 9614 K 78 h, denarni promet 20548 K 41 h, prejete hranilne vloge 4782 K, izplačane hranilne vloge 8290 K 10 h, dana posojila 1320 K, vrnena posojila 1790 K.

Hranilnica in posojilnica v Biljah: Prejemki 4352 K 66 h, izdatki 3870 K 47 h, denarni promet 8223 K 13 h, prejete hranilne vloge 336 K, izplačane hranilne vloge 2971 K 35 h, dana posojila 880 K, vrnena posojila 1084 K.

Hranilnica in posojilnica v Leskovicel: Prejemki 2963 K 16 h, izdatki 2245 K 14 h, denarni promet 5208 K 30 h, prejete hranilne vloge 800 K, izplačane hranilne vloge 426 K, dana posojila 1810 K, vrnena posojila 593 K.

Hranilnica in posojilnica v Poljanah nad Škofjo Loko: Prejemki 21453 K 67 h, izdatki 12541 K 22 h, denarni promet 33994 K 89 h, prejete hranilne vloge 11784 K 85 h, izplačane hranilne vloge 7826 K 42 h, dana posojila 4620 K, vrnena posojila 1050 K.

Hranilnica in posojilnica v Kojško Šmarten v Brdih: Prejemki 2272 K 75 h, izdatki 921 K 29 h, denarni promet 3194 K 4 h, prejete hranilne vloge 618 K 40 h, izplačane hranilne vloge 866 K 79 h, dana posojila — K, vrnena posojila 720 K.

Hranilnica in posojilnica na Gojzdu: Prejemki 844 K 67 h, izdatki 581 K 62 h, denarni promet 1426 K 29 h, prejete hranilne vloge 109 K, izplačane hranilne vloge 400 K, dana posojila 180 K, vrnena posojila 610 K.

Hranilnica in posojilnica v Planini: Prejemki 3282 K 50 h, izdatki 2499 K 80 h, denarni promet 5782 K 30 h, prejete hranilne vloge 3180 K, dana posojila 660 K.

Hranilnica in posojilnica v Tomišlju: Prejemki 3328 K 28 h, izdatki 3038 K 44 h, denarni promet 6366 K 72 h, prejete hranilne vloge 2097 K, izplačane hranilne vloge 330 K, dana posojila 1300 K, vrnena posojila 1386 K 68 h.

Tržne cene 21. decembra t. l.

Na trgu v Kranju za 100 kg

za pšenico	K 15—
„ rž	„ 14—
„ ječmen	„ 15—
„ krompir	„ 3·40

Na trgu v Ptujju za 100 kg

za pšenico	K —, K 14—
„ rž	„ —, „ 14—
„ ječmen	„ —, „ 12—
„ oves	„ —, „ 12—
„ turšico	„ —, „ 11—
„ krompir	„ —, „ 4—
„ seno la	„ —, „ 4—

Na trgu v Gorici

za 100 kg

za ječmen	K 21.—
„ oves	„ 12.10
„ turšico	„ 12.60
„ krompir	„ 5.—
„ seno	„ 2.90

Na trgu v Velikovem

za 100 kg

za pšenico	K 16.—
„ rž	„ 15.40
„ ječmen	„ 13.—
„ oves	„ 11.60
„ turšico	„ 12.50
„ krompir	„ 1.40

Na trgu v Celovcu

za 100 kg

za pšenico	K 16.20
„ rž	„ 15.60
„ ječmen	„ 13.—
„ oves	„ 12.—
„ turšico	„ 12.20
„ krompir	„ 1.60

Za oddati ima:

6 kv ajde, 6 kv turšice
in 20 hl izvrstnega terana
duhovnik na Krasu.

— Naslov pri uredništvu. —
(88) 3—1

Tiskarna Rudolf Milic v Ljubljani

priporoča se v izvršitev vsako-
vrstnih tiskovin kakor tudi vizitnic
in voščil za Novo leto z najnovej-
šimi črkami in v modernem slogu
po jako primernih cenah.

AVGUST REPIČ, sodar v Ljubljani

Kolizejske ulice št. 16, Trnovo

izdeluje, prodaja in popravlja vsakovrstne **sode** po najnižjih cenah

Kupuje in prodaja staro vinsko posodo.

Centrala za nakup in prodajo!

Gospodarska Zveza

v Ljubljani

posreduje svojim članom

nakup vsakovrstnih kmetijskih potrebščin, kakor umetnih gnojil, modre galice, žvepla; raznih poljedelskih strojev, vsakovrstnih semen; koruze, moke, otrobov itd. po najnižjih cenah;

prodajo vse vrste kmetijskih pridelkov itd. ter ima v zalogi vse tiskovine za raiffeisenske hranilnice in posojilnice, katerim preskrbi po znižani ceni tudi železne blagajne, varne proti požaru in vlomu.

Posredovalnica za Zvezine trgovce!

Šivalni stroji in kolesa

Tovarniška zaloga
Ivan Jax-a
v Ljubljani

Dunajska
cesta 17,

priporoča svoje najbolj priznane
šivalne stroje in kolesa

Ceniki se dopošljejo na zahtevanje zastoj.
(64) 12—12

KOSTANJ IN
GORIŠKA VINA

prodaja
Kmetijsko društvo v Št. Petru pri Gorici.

Cene nizke,
naročila se izvršijo točno.

(85) 8—5

Lechner & Jungl v Gradcu

Sporr-ulica št. 1 in 11.

Zaloga na veliko

okov za stavbe, železnih cevi,
različnega orodja, okov za
pohištvo i. t. d.

Tovarniška zaloga barv, arnoža, laka

Najcenejši dohodni izvirak. — Ceniki s podobami na
(74) 12—3 zahtevo brezplačno.

Dopisi v hrvatskem ali slovenskem jeziku.

Ant. Presker

krojač v Ljubljani

sv. Petra cesta števil. 4

se priporoča preč. duhovščini ter slav.
občinstvu v izdelovanje vsakovrstne
duhovniške kakor tudi druge obleke
iz trpežnega in solidnega blaga po
nizkih cenah.

Opozarja na veliko svojo zalogo
izgotovljene obleke
posebno na haveloke v največji izbiro po
najnižjih cenah.

(72) 6—6

Pozor! Gospodarji!

„Gloria“ redilna krma za konje, zabranjuje bolezni, vzdrži konje
močne in lakre.

„Gloria“ začimba krma za govedo, pospešuje prebavljanje, čisti kri,
zboljšuje in množi mleko.

„Gloria“ prašek za žretje in pitanje svinj, povzroča, da svinje
rade jedo, da se nabira meso in mast.

„Gloria“ mlekarski prašek za krave, pospešuje izločenje mleka in
odstranjuje napake mleka. — 1 veliki zavitek velja K 1-20, mali K 0-70,
5 kg v zavitku za poskus po pošti K 5.— poslani z Dunaja.

Barteljevo klajno apno, neobhodno potrební dodatek h krmi za mlado,
molzno in brejo živino, v slučaju, da živina liže, da ima kostne bolezni itd.
5 kg za poskus K 2.—, 100 kg K 22.— z Dunaja.

Rusko patentovano mazilo za usnje po pol kg K 1-10, 1 kg K 2.—,
5 kg K 8.—.

Štedilni kolomaz, najfinejša kakovost, 5 kg K 1-40, 100 kg K 24.—.

Navodilo brezplačno.

Miha Barthel & drug. Dunaj X.

(75) 24—6 Občuje se slovenski.

C. kr. priv.

pred ognjem in tatovi varne

 blagajne

prodaja najceneje dobro znana tovarna blagajnic

M. Adlersflügel

založnik Raiffeisnovih posojilnic

Dunaj, I., Franz Josephs-Quai št. 13.

(66) 24—24

Podpisani priporoča velečastiti duhovščini, kakor
slavnemu občinstvu

čebelno-voščene sveče

za cerkev, procesije in pogrebe, gospodom
trgovcem voščene zavitke, kakor

 med

za prodajo v škafih po 15, 20, 40 kg težkih
prav po ceni. Za čebelarje izvrstni garantirani
pitanec v skatljah po 5 kg à kg 60 kr., skatlja
30 kr., pošilja se po pošti proti povzetju ali
predplačilu. Dobiva se med v satovji in pitaneč
v škafih po 20—40 kg prav po ceni.

Za birmo, Božič, Miklavža i. t. d. prodaja se
raznovrstna medenina na debelo in drobno.
Prodaja se tudi brinje, brinjevec liter gld 1-20,
medeno žganje liter 1 gld. lastni izdelek.

Kupuje se tudi vsaki čas med v panjih,
sodčkih, kakor tudi vosek in suho sa-
tovje, po kolikor mogoče visoki ceni.

Za obila naročila se toplo priporoča in zago-
tavlja točno in pošteno postreči

OROSLAV DOLENEC,
svečar in lehtar, trgovina z medom i voskom,
Ljubljana, Wolfove ulice št. 10.

(79) 12—4

Vnanja naročila se izvršujejo točno proti poštnemu povzetju.

Gabrijel Piccoli

lekarnar v Ljubljani, Dunajska cesta
dvorni založnik Njegove Svetosti
papeža Leona XIII.

(61) 24—22

Lekarnarja Piccolija zobne kapljice, vsled najvišjega priznanja in dovoljenja

Štefanijine kapljice

1 steklenica 40 h.

imenovane, devajo se na pavoli v votli zob ali pa se namaže bolna čelust, so učinkujoče sredstvo proti zobobolu.

Odlični profesorji in zdravniki priporočajo lekarnarja Piccolija

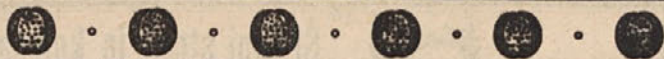
želodečno tinkturo

katera krepi želodec, provzroča veselje do jedi, upliva na prebavanje in odprtje, zlasti pri onih, ki trpijo stalno na telesnem zaprtju. — 1 steklenica 20 h., 12 stekl. z zabojem vred 2 K 52 h.

Pri slabokrvnih in nervoznih ali vsled bolezni oslabilih otrocih kakor tudi pri odraslih se uporablja lekarnarja Piccolija z najboljšim vspehom. Ima 20 do 90krat toliko železa v sebi, kakor druga China-vina, katera nimajo pogosto niti toliko železa, kot navadno namizno vino. Cena polliterski steklenici 2 K.

Najboljše sredstvo, da se ohranijo konji, krave, teleta, voli, prešiči, ovce itd. zdravi in močni, je lekarnarja Piccolija katerega cenijo in radi kupujejo vsi kmetovalci.
železnato vino
Zavoječek 50 h., 10 zavojev 4 K.

živinski prašek,

Kmet. društvo v Vipavi

priporoča preč. duhovščini in drugim odjemalcem
zajamčeno

pristno letošnje vino

napravljeno v lastni kleti iz dobrega grozdja svojih članov, deloma po novem francoskem načinu, ki daje vinu finejši okus, po sledečih cenah:

1. vrste belo vino po 40 Kron, loco Postojna;
2. vrste belo vino po 34 do 38 Kron, loco Postojna;
3. vrste rudeče vino (kakor cviček iz Griž) po 32 Kron, loco Postojna.

V zalogi so še stara namizna in dezertna vina, kakor renski rizling i. dr. po prejšnjih cenah. Razpolaga tudi z žganjem, pristnim tropincem in brinjevcem.

• Vse vino je zajamčeno kot pristno. •

Pošilja se v sodčkih nad 56 litrov.

Na zahtevanje pošlje se vzorec. — Večjim odjemalcem se dovoli primeren rabat.

Kmet. zadruga! Svoji k svojim!

(70) 20—20

Pozor! Najboljša kislá voda

je

Jurij Regoršek-ov

»Marijin studenec«

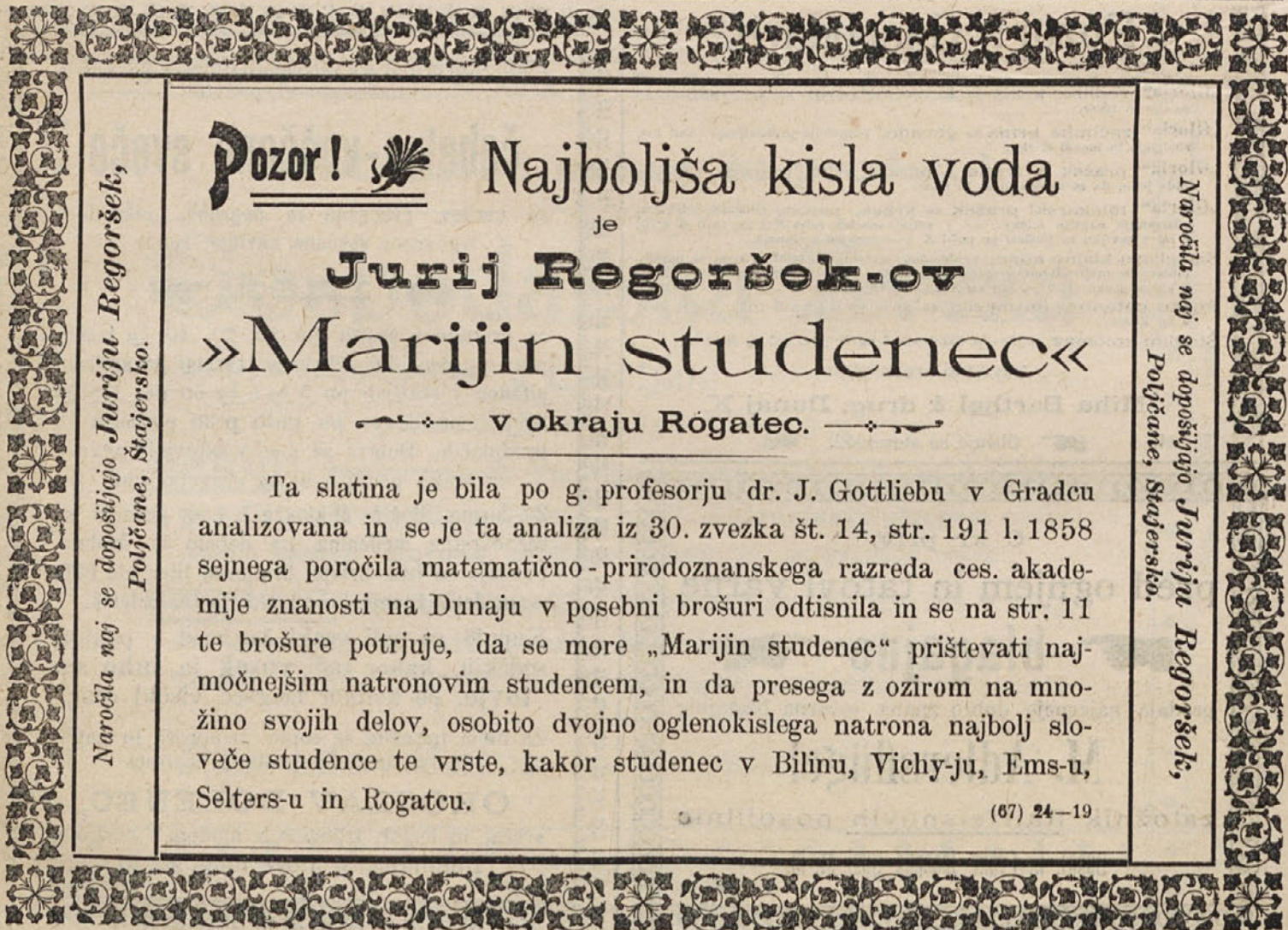
— v okraju Rogatec. —

Ta slatina je bila po g. profesorju dr. J. Gottliebu v Gradcu analizovana in se je ta analiza iz 30. zvezka št. 14, str. 191 l. 1858 sejnega poročila matematično-prirodnoznansega razreda ces. akademije znanosti na Dunaju v posebni brošuri odtisnila in se na str. 11 te brošure potrjuje, da se more „Marijin studenec“ prištevati najmočnejšim natronovim studencem, in da presega z ozirom na množino svojih delov, osobito dvojno oglekokslega natrona najbolj sloveče studence te vrste, kakor studenec v Bilinu, Vichy-ju, Ems-u, Selters-u in Rogatecu.

(67) 24—19

Naročila naj se dpošiljajo Juriju Regoršek,
Poljčane, Štajersko.

Naročila naj se dpošiljajo Juriju Regoršek,
Poljčane, Štajersko.

Zaloga in kletarstvo
na Glincah št. 20
pri Ljubljani
na lastnem posestvu.

Slov. vinogradniško društvo v Ljubljani

registrovana zadruga z omejeno zavezo
priporoča svojo veliko zalogo

pristnih domačih vin starih in novih

iz Dolenjske, Štajerske, Istre, Vipave in Goriške.

Vino je deloma doma prešano, isto oddaje
se v sodih in fino vino v steklenicah.

(63) 12-12

Na zahtevo pošiljajo se uzorci brezplačno.

C. in kr. priv.

tvornica za gasilno in
kmetijsko orodje

R. A. Smekal-a

v Čehu na Moravskem
nudi vsakovrstne

brizgalnice za gasilna društva
najnoveje sestave s sesalno in tlačilno
oprtno na obeh straneh ter s patentom
proti zmrzlini. — Brizgalnice proti
peronosperi, vsakovrstne cevi iz konoplje
in gume; dalje

gospodarske stroje vsakojakih vrst.

Ceniki brezplačno.

Plačila tudi na obroke.

Podružnica R. A. Smekal
v Zagrebu. (69) 20-20

C. kr. priv.
zavarovalna družba
„Avstrijski Phönix“
na Dunaji.

Uplačana glavnic
K 6,000.000.—
Premijska in odškod-
ninska reserva
K 2,500.000.—

Zavarovanje poslopij
in vsakovrstnih premičnih
proti požarnim škodam.

C. kr. priv.

zavarovalna družba za življenje
„Avstrijski Phönix“
na Dunaji.

Uplačana glavnica K 2,400.000.—
Premijska in odškodninska reserva
K 25,940.000.—
Zavarovalno stanje K 112,000.000.—
Premijski dohodki K 4,700.000.—

Zavarovanje na človeško življenje
za slučaj doživetja in smrti, otro-
ških dot in starostnih rent.

„Providentia“
občna zavarovalna družba
na Dunaji.

Ustanovna glavnica
K 5,000.000.—
Uplačana glavnica
K 1,500.000.—

Zavarovanje proti telesnim
nezgodam za slučaj smrti,
stalne invaliditete inčasne
poškodbe. — Jamstveno za-
varovanje za kolesarje, po-
sestnike konj, tovarne in
industrijska podjetja.

Stalne nizke cene premije in točno kulantno odškodovanje. (82) 11-10

Generalni zastop teh zavarovalnic v Ljubljani, na Kongresnem trgu št. 17

(v novem uršulinskem poslopu)

JOSIP PROSENC

(v novem uršulinskem poslopu)

 Najboljša in najsigurnejša

Stanje hranilnih vlog 30. sept. 1900:
nad 5 milij. K

prilika
za
štedenje!

Denarni promet v devetih mesecih
nad 17 milij. K

Ljudska posojilnica

preje: Gradišče štev. 1

sedaj: Kongresni trg št. 2, I. nadstr.

sprejema

hranilne vloge

vsak delavnik od 8. ure zjutraj do 1. ure popoldan in jih obrestuje po

 4 $\frac{1}{2}$ %

brez kakega odbitka, tako da sprejme vložnik od vsacih vloženih 100 gld.
čistih 4 gld. 50 kr. na leto.

Stanje hranilnih vlog 30. sept. 1900:	Promet v 9 mesecih od 1. jan. do 30. sept. 1900:
5,853.620 K 97 h	17,740.643 K 16 h

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se obrestovanje kaj prekinilo.

Za nalaganje po pošti so poštnohranilnične položnice na razpolago.

V Ljubljani, dne 1. oktobra 1900.

Dr. Ivan Šusteršič,
predsednik.

Josip Šiška,
knezoškofjski kancelar,
podpredsednik.

Odborniki:

Anton Belec,
posestnik, podjetnik in trgovec
v Št. Vidu nad Ljubljano.

Dr. Andrej Karlin,
stolni kanonik v Ljubljani.

Dr. Viljem Schweitzer,
odvet. koncipijent v Ljubljani.

Josip Jarc
veleposestnik v Medvodah.

Karol Kauschegg,
veleposestnik v Ljubljani.

Gregor Šlibar,
župnik na Rudniku.

Frančišek Leskovic
zasebnik in blagajnik „Ljudske po-
sojilnice“.

Matija Kolar,
župnik pri D. M. v Polji.

Dr. Aleš Ušeničnik,
profesor bogoslovja v Ljubljani.

Ivan Kregar,
načelnik okrajne bolniške blagajne
v Ljubljani.

(81) 4-4